

uznává, že žalovaným protipohledávka v zažalované výši přísluší a je pro ně k dispozici, uváží-li se, že žalobkyně ještě po podání žaloby v dopise ze dne 17. listopadu 1932 zažalovanou pohledávku s protipohledávkou žalovaných kompensovala.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

K započtení ovšem nestačí samo střetnutí se vzájemných vyrovnatelných pohledávek, nýbrž jest třeba, aby se ta neb ona strana započtení dovolala. Stane-li se to, zruší se vzájemné pohledávky již o sobě, to jest bez soudcovského výroku a s účinky pro dobu, kdy se pohledávky střetly (srov. rozh. čís. 12133 Sb. n. s.). Žalobkyně uplatnila započtení výslovným projevem ve svém dopise ze dne 17. listopadu 1932, ve kterém na pohledávku žalovaného z úrazového odškodnění započítala svoji pohledávku na zažalovaném pojistném, úhrnem 1.455 Kč. To uznávala ještě ve sporu při ústním jednání dne 14. prosince 1932 a prohlásila-li při dalším roku, že od započtení upouští, je to bezvýznamné pro účinky započtení, neboť tyto již nastaly podle dřívějšího jejího započítacího projevu. Na souhlasu odpůrcovu nezáleží, nejdeť o dohodu stran ohledně započtených vzájemných pohledávek, nýbrž o uplatnění práv ze započtení za podmínek §§ 1438, 1439 obč. zák. Pokud se týče námítky dovolatelky, že likvidace pohledávky žalovaného vyúčtované dopisem ze dne 17. listopadu 1932 nastala teprve po žalobě, nejde sice o novotu v dovolacím řízení, jak nesprávně bylo vytýkáno v dovolací odpovědi, neboť to jest obsaženo v přednesu žalující strany v první stolici při roku dne 14. prosince 1932, avšak námitka ta je lichou, jak se podává z dopisu žalující pojišťovny ze dne 24. října 1932 a čl. 20 odst. 1 všeobecných pojišťovacích podmínek pro úrazové pojištění. Není tedy překážky, aby se nemělo důvodně za to, že se vzájemné pohledávky střetly již před žalobou, a k té době se vztahují účinky započtení. Právem proto žalovaná strana uplatňuje toto mimo spor provedené započtení.

Čís. 14838.

Splátkové obchody.

Procesní soud není oprávněn prohlásiti pravoplatný svůj rozsudek na základě návrhu žalovaného, podaného po právní moci, za zmatečný podle § 477 čís. 3 c. ř. s. z důvodu § 6 zák. čís. 70/1896 ř. z.

(Rozh. ze dne 2. ledna 1936, R II 602/35.)

Okresní soud v U. vydal rozsudek pro zmeškání ze dne 30. června 1934 č. j. C 278/34-2, jímž byl žalovaný odsouzen zaplatiti žalobci 640 Kč s přísl. Tento rozsudek byl žalovanému doručen dne 26. července 1934 a nabyl právní moci. Dne 10. října 1934 podal žalovaný u procesního soudu návrh, aby rozsudek byl prohlášen za zmatečný podle § 6

zákonu ze dne 27. dubna 1896 čís. 70 ř. z. a žalobce byl odsouzen k náhradě útrat. V návrhu bylo tvrzeno, že šlo o splátkový obchod a že na základě rozsudku jest již vedena exekuce. První soud se neobíral otázkou, zda jest oprávněn jednati a rozhodovati o tomto návrhu a zda takový návrh jest vůbec přípustný, nýbrž jednal o něm věcně, provedl o něm kontradiktorní řízení tak, jako by šlo o spor, a zamítl návrh usnesením z důvodů věcných, vycházejí z názoru, že o splátkový obchod nešlo. Ani rekursní soud nezkoumal otázku oprávněnosti soudu k rozhodování o návrhu žalovaného, nýbrž změnil usnesení prvního soudu tak, že tomuto návrhu vyhověl, ježto na základě důkazů provedených prvním soudem měl sporný obchod za obchod splátkový. V dovolacím rekursu dovozuje žalobce, že nejde o splátkový obchod a navrhuje, aby usnesení prvního soudu bylo obnoveno.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu usnesení obou nižších soudů pro zmatečnost a návrh žalovaného odmítl.

Důvody :

Nejvyšší soud se především z úřadu obíral otázkou, zda okresní soud v U. byl podle zákona oprávněn k tomu, by jednal a věcně rozhodoval o pouhém návrhu žalovaného na prohlášení zmatečnosti pravoplatného rozsudku pro zmeškání. V § 6 odst. 1 zákona o splátkových obchodech ze dne 27. dubna 1896 čís. 70 ř. z. jest ustanoveno, že žaloby ze splátkového obchodu nemohou na kupujícího, má-li své bydliště v obvodě, kde tento zákon platí, býti podány u soudu smlouveného a že dobrovolné podrobení kupujícího jinému soudu nemá závazné moci. Podle § 6 odst. 2 téhož zákona jest k nepřislušnosti soudu přihlížeti z povinnosti úřední, a to až do výkonu exekučního prodeje. Tato nepřislušnost jest nezhojitelná a zakládá zmatek podle § 477 čís. 3 c. ř. s. (viz rozh. čís. 8801 Sb. n. s.). Není pochybnosti o tom, že v řízení procesním, t. j. dokud jest spor v běhu, má o takové nepřislušnosti býti rozhodováno pořadem soudních stolic. Sporná však jest otázka, jakým způsobem a u kterého soudu lze uplatniti tuto nepřislušnost, nebylo-li o ní ve sporu rozhodováno a nabyli-li rozsudek již právní moci, zejména však tehdy, vede-li se již na základě pravoplatného rozsudku exekuce, jak tomu bylo v tomto případě. Zákon čís. 70/1896 ř. z. sám se této otázky nedotýká a nijak ji neupravuje, nýbrž vymezuje jen dobu, do které jest k nepřislušnosti soudu přihlížeti z úřadu, a to v ten způsob, že nejzazší dobou jest tu výkon exekučního prodeje. Předpisu § 6 odst. 2 zákona čís. 70/1896 ř. z., že k nepřislušnosti jest přihlížeti z úřadu až do výkonu exekučního prodeje, jest rozuměti tak, že soud jest povinen dbáti této nepřislušnosti vždy, jakmile mu byla k tomu poskytnuta příležitost přípustným právním prostředkem. Za takový přípustný právní prostředek nelze však uznati návrh učiněný v tomto případě žalovaným. Ježto v zákoně čís. 70/1896 ř. z. nebyl upraven způsob, jak lze nepřislušnost soudu uplatniti po právní moci rozsudku, jest při řešení této otázky hleděti k všeobecně platným předpisům civilního řádu soud-

ního. Z předpisů c. ř. s. naprosto však nelze vyvoditi, že soud první stolice, jenž vydal pravoplatný rozsudek, jest též oprávněn, aby tento svůj vlastní rozsudek prohlásil za zmatečný na základě pouhého návrhu, učiněného žalovaným až po právní moci rozsudku a opřené o tvrzení, že rozsudek byl vydán soudem nepřislušným podle § 6 odst. 1 zákona č. 70/1896 ř. z., ježto prý šlo o splátkový obchod. Naproti tomu jest uvážiti, že pravoplatným rozsudkem byl spor pro strany i pro soud ukončen, že soud jest svým rozsudkem vázán a že k právní moci rozsudku musí býti hleděno i z moci úřední (§§ 240 posl. odst. a § 411 odst. 2 c. ř. s.). Ke zmatečnosti rozsudku smí i vyšší soud hleděti jen tehdy, když o ní nabytí vědomosti přípustným opravným prostředkem. Na tom nebylo zákonem o splátkových obchodech nic změněno. V rozhodnutí býv. nejv. soudního dvora ve Vídni ze dne 6. června 1902 č. 7535 (uveřejněném v úř. sb. víd. č. 579 a ve sb. Gl. U. N. F. č. 1934) nebyla uvedená otázka řešena, nýbrž bylo tam rozhodováno jen o záporném sporu o příslušnost k vyřízení návrhu žalovaným učiněného. Na základě uvedených úvah dospívá nejvyšší soud k tomuto názoru: Okresní soud v U., jsa vázán svým pravoplatným rozsudkem, nebyl v mezích své působnosti povolán k tomu, by zahájil sporné jednání a pořadem práva věcně rozhodoval o pouhém návrhu žalovaného na prohlášení pravoplatného rozsudku za zmatečný, — neboť spor byl u něho již pravoplatně ukončen a není žádného zákonného ustanovení o tom, že by soud první stolice po pravoplatném rozsouzení sporu směl svůj vlastní rozsudek prohlásiti za zmatečný pro dodatečně uplatňovanou nezhojitelnou nepřislušnost soudu. Sporné jednání by bylo lze zahájit jen na základě žaloby, nikoliv na základě pouhého návrhu, a o žalobním nároku by bylo rozhodnouti rozsudkem. Protože v tomto případě žaloba podána nebyla, nýbrž jen návrh žalovaného, a protože soud první stolice, nedbaje právní moci svého rozsudku, rozhodl po provedeném řízení sporném, ač neměl potřebného podkladu pro rozhodování o věci pořadem práva, jest jeho usnesení zmatečné podle §§ 477 č. 6 a 514 odst. 2 c. ř. s. Touto zmatečností trpí též usnesení soudu rekursního, jenž ji nenapravit. K uvedené zmatečnosti jest nejvyššímu soudu přihlížeti z úřadu, třebaš nebyla stranami vytýkána.

Čís. 14839.

Zákon z 19. prosince 1918, č. 91 Sb. z. a n.

Nárok za práci přes čas jest oprávněn, byla-li práce konána s vědomím zaměstnavatele neb jeho orgánu, byť ne na výslovný příkaz.

(Rozh. ze dne 2. ledna 1936, Rv II 869/35.)

Nižší soudy zamítly žalobu, pokud se jí žalobce domáhal odměny za konané práce přes čas, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Žalobce zůstával jen někdy v správkárně i po služebních hodinách, ač nebylo na něm to výslovně požadováno, naopak činil tak sám